

Francúzsky boj proti ISIS v Iraku a Sýrii od leta 2014 do marca 2016

The fight of France against ISIS in Iraq and Syria since Summer 2014 until March 2016

Iveta Kupková

Abstrakt

Článok sa zaoberá politickým a vojenským riešením otázky Islamského štátu od vzniku anti-ISIS koalície v lete 2014 až po marec 2016 na území Iraku a Sýrie. Popisuje jednotlivé kroky, ktoré boli podniknuté v tomto rozmedzí osamote či v rámci koalície, pričom za zlomový bod považuje novembrové teroristické útoky v Paríži, preto sa jedná o komparáciu politiky Francúzska pred a po útokoch. Dôležitou súčasťou článku je tiež riešenie sýrskej krízy, do ktorej sa Francúzsko aktívne zapája s cieľom upokojiť situáciu v Sýrii a pretvoriť ju na demokratickú krajinu bez prezidenta Asada.

Abstract

This article discusses political and military issue of Islamic State, since establishment of the anti-IS alliance in summer 2014 until March 2016 in Iraq and Syria. The article describes each step made during this period separately or in alliance, while the terrorist attacks in Paris are considered as a turning point. That is the reason why the article is the comparison of French policy before and after the attacks. Furthermore, the crucial part is to resolve Syrian crisis in which France is actively involved in order to settle down the events in Syria and transform it into democratic country without President Assad.

Klíčové slová

Francie, Islamský štát, Irak, Sýria, terorizmus, Chammal, bezpečnostná politika, politika, protiteroristická politika.

Key words

France, Islamic State, Iraq, Syria, Terrorism, Chammal, Security Policy, Policy, Counterterrorism Policy.

ÚVOD

Francúzsko je jednou z krajín, ktoré sa aktívne zapájajú do bojov voči Islamskému štátu na jeho území. Robia tak v rámci koalície, ktorá bola utvorená v lete 2014 pre tento účel. Tlak Francúzska v tejto operácii sa stáva čoraz silnejším aj kvôli útokom, ktoré členovia samostatného Islamského štátu, čiže Daech¹, vykonali priamo vo Francúzsku, – všetkým sú známe útoky na redakciu Charlie Hebdo nasledované o niekoľko mesiacov neskôr sériou viacerých útokov v Paríži, ktoré po sebe zanechali viac ako 100 obetí.

Tieto útoky boli vyvolané práve účasťou Francúzska v boji proti Daechu, čo zatiaľ vedie len k zintenzívňovaniu útokov na oboch stranách. Táto práca sa zameria na politiku Francúzska, jeho postoj a niektoré kroky, ktoré podniklo v období od leta 2014 až do marca 2016, v boji proti Daechu na území Iraku a Sýrie.

Politika boja voči Daechu sa vyvíjala postupne a bola ovplyvnená napríklad utečeneckou krízou, ale najmä novembrovými teroristickými útokmi v Paríži, čo sa odrazilo aj na zmene stratégie, respektíve na posilnení prítomných bojových zložiek a ich akcií. Francúzi sa totiž útokov nezľakli, ale, naopak, podnikli ráznejšie kroky, ktorých cieľom je porazenie Daechu. Preto bude tento text rozdelený na dve hlavné časti, teda politika Francúzska voči IS pred a po novembrových útokoch, keďže tie sa stali významným medzníkom, a je zaujímavé sledovať, do akej miery ovplyvnili stratégiu proti Daechu. V prvej časti bude tiež spomenutá účasť Francúzska v anti-Daech koalícii a jej ciele, ďalej postupné zapojenie sa Francúzska do misie v Iraku a neskôr aj v Sýrii. Prezentované informácie boli získané z tlačových správ francúzskych médií, vyjadrení popredných francúzskych predstaviteľov a správ uverejnených Ministerstvom obrany Francúzska. Cieľom práce bolo porovnať vývoj politiky Francúzska voči Daechu pred a po novembrových teroristických útokoch, a či skutočne došlo k zmenám, ktoré znamenajú výrazný krok vpred v boji proti Daechu.

¹ francúzska verzia slova Daeš, tiež sa používa L'État islamique (EI) alebo l'Organisation de l'État islamique (OEI), čiže Organizácia Islamského štátu

POLITIKA FRANCÚZSKA VOČI DAECHU OD LETA 2014 DO 12. NOVEMBRA 2015

Medzinárodná koalícia proti Daechu

V lete roku 2014 vznikla koalícia 22 krajín² na čele s USA, ktorej jadro podľa vyhlásenia NATO zo septembra toho istého roku tvorí 10 krajín vrátane Francúzska, USA či Turecka³. V rámci koalície sa Francúzsko zapája do boja proti Daechu.

Kľúčovou sa pre túto koalíciu stala Medzinárodná konferencia pre mier a bezpečnosť, ktorá sa konala v Paríži 15. septembra 2014. Na nej sa jej členovia a ďalšie zúčastnené krajiny⁴ dohodli na postupe v boji proti Daechu v Iraku. Zhodli sa, okrem iného, na nasledujúcich cieľoch⁵:

1. zaistenie nevyhnutných opatrení na efektívny boj proti Daechu a teroristickým skupinám, ktoré sú hrozbou pre všetkých Iračanov;
2. potvrdili, že Daech je hrozbou pre Irak, ale aj pre medzinárodné spoločenstvo, čo znamená, že postaviť sa mu bude dlhotrvajúcou akciou zo strany medzinárodného spoločenstva. Odsúdili Daech za zločiny proti civilnému obyvateľstvu, teda proti najzraniteľnejším menšinám, čo môže byť považované za zločiny proti ľudskosti;
3. podčiarkli nevyhnutnosť zastavenia prítomnosti Daechu na zabraných územiach v Iraku podporou novej irackej vlády v jej boji proti nemu, a to vhodnou vojenskou pomocou, rešpektujúc medzinárodné právo a bezpečnosť civilistov;
4. zhodujú sa na konaní podľa rezolúcií vydaných Bezpečnostnou radou OSN vzťahujúcimi sa na boj proti terorizmu a jeho zdrojom náborov a financovania, predovšetkým na rezolúciu 2170, a dohliadnu na jej aplikáciu v praxi. Sú presvedčení, že ustanovená akcia je nevyhnutná na vykorenenie Daechu, najmä opatreniami na prevenciu radikalizácie koordináciou všetkých bezpečnostných zložiek a posilnením kontroly hraníc. Privítali tiež perspektívu práce na akčnom pláne na boj proti financovaniu terorizmu;
5. dohodli sa na pokračovaní a posilnení, podľa vývoja situácie na danom území, vynaloženej snahy v zmysle bezodkladnej humanitárnej pomoci smerovanej irackej vláde a lokálnym autoritám a tiež pomoci utečencom a vysťahovaným ľuďom, ktorí sa budú môcť bezpečne vrátiť.

² Západné aj arabské krajiny, preto nazývaná aj „la coalition arabo-occidentale“ – Nemecko, Saudská Arábia, Austrália, Bahrajn, Belgicko, Kanada, Dánsko, Španielsko, Spojené arabské emiráty, USA, Francúzsko, Jordánsko, Maroko, Holandsko, Portugalsko, Katar, Veľká Británia, Turecko, Albánsko, Poľsko, Estónsko a Taliansko

³ GRESH, Alain. « Guerre contre le terrorisme », acte III. Le Monde diplomatique [online]. 2014, 61(727), 8 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.monde-diplomatique.fr/2014/10/GRESH/50885>

⁴ Napríklad Rusko, Čína, Česká republika, Liga arabských štátov, OSN či Európska únia

⁵ Irak – Conférence internationale pour la paix et la sécurité (15 septembre 2014). France Diplomatie [online]. 2014 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/irak/evenements/article/irak-conference-internationale>

Ďalším dôležitým stretnutím bolo to pri Washingtone na leteckej základni Andrews 13. októbra 2014 pod záštitou Françoisu Hollanda a Johna Kerryho, čo bolo po prvýkrát od parížskej konferencie, kedy sa stretlo vedenie jednotlivých štátov koalície, prítomný bol aj americký prezident Barack Obama⁶. Hlavným cieľom tohto stretnutia bolo diskutovať o spoločnej vízii, výzvach a budúcnosti kampane proti Daechu, debatovalo sa tiež o snahách koalície v aktuálnej kampani. Podľa slov plukovníka Gillesa Jarona, hovorca vedenia francúzskej armády, bolo cieľom Francúzska dohodnúť sa na významných strategických aspektoch, tiež si želalo preskúmať možnosť vytvorenia nárazníkovej zóny medzi Sýriou a Tureckom, ako požadovala Ankara s podporou Paríža⁷.

Operácia Chammal a Irak

Operácia Francúzska v rámci koaličného boja proti Daechu bola pomenovaná Chammal a sleduje tri hlavné ciele⁸:

1. Bezpečnosť – postaviť sa čelom priamej a okamžitej hrozbe mimoriadnej závažnosti;
2. Stabilita – Daech ohrozil prežitie a jednotnosť irackého štátu v strategickom regióne;
3. Dôveryhodnosť – ak spriatelena krajina požiada o pomoc, jej obyvatelia sú masakrovaní a partneri v regióne sú ohrození, Francúzsko neodvráti pohľad.

Výpomoc na irackom území začala už v auguste 2014 vyzbrojovaním irackých Kurdov na podporu operačnej kapacity zapojených síl proti Daechu, čo sa stalo za súhlasu irackej vlády⁹. Toto výnimočné opatrenie bolo odpoveďou na naliehavé potreby regionálnych autorít Kurdistanu. Podľa slov Elyzejského paláca bolo kvôli „katastrofickej situácii, ktorej sú vystavení obyvatelia severného Iraku, nevyhnutné posilniť medzinárodnú mobilizáciu“¹⁰. *Le Figaro*¹¹ v tom čase uviedlo, že konkrétna výzbroj ani jej množstvo, ktoré Francúzsko poskytne, nie sú známe, pretože francúzski predstavitelia podrobnosti neuviedli. Údaje neboli dostupné ani na stránke Ministerstva obrany, ktoré však miesto toho poskytovalo informácie o dodanej humanitárnej pomoci pre Irak. Aspoň pre predstavu je možné uviesť výzbroj, ktorú chcelo dodať Nemecko – prostriedky, ktoré nespôsobujú smrť, čiže obrnené vozidlá, prilby, vybavenie s nočným videním a detektory mín – a Veľká Británia, ktorá bola pripravená prepraviť vojenský materiál iných prispievateľských krajín, a poskytla aj niekoľko helikoptér *Chinook* a stíhačiek *Tornado* určených

6 Lutte contre Daech : la coalition des 22 réunie à Washington en quête d'une stratégie. Le Parisien [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.leparisien.fr/international/coalition-contre-daech-les-22-reunis-a-washington-en-quete-d-une-strategie-14-10-2014-4212131.php>

7 Ibid.

8 L'intervention de la France contre #Daech. GOUVERNEMENT.fr [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/partage/1920-l-intervention-de-la-france-contre-daech>

9 GÉLIE, Philippe. La France livre des armes aux Kurdes d'Irak. Le Figaro [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/international/2014/08/13/01003-20140813ARTFIG00287-la-france-livre-des-armes-aux-kurdes-d-irak.php>

10 Ibid.

11 Ibid.

na prieskumné misie¹². Čo sa týka pomoci samotnej irackej armáde, žiadna darovaná výzbroj sa nespomína, ale francúzska armáda poskytuje leteckú podporu irackým pozemným jednotkám pri útokoch na Daech, ako bude spomenuté nižšie. Okrem toho v Bagdade v priebehu roka 2015 francúzske sily vycvičili 2500 irackých vojakov¹³.

Rozhodnutie François Hollanda o vyzbrojení Kurdov bolo ovplyvnené aj otvoreným listom, uverejneným v *Le Monde*, ktorý mu adresovali François Fillon, Alain Juppé a Jean-Pierre Raffarin, kde kritizovali nedostatočnú reakciu Francúzska a Európy na krízu v Iraku: „*Francúzska zahraničná politika na Blízkom východe už dva roky osciluje medzi pasivitou a chvostizmom. Tá európska¹⁴ je tu nečitateľná. Masívne zapojenie sa Európskej únie je nevyhnutné*“¹⁵.

V septembri 2014 prezident François Hollande oznámil, že „*Francúzsko prevzalo zodpovednosť*“¹⁶ a na žiadosť irackých autorít o francúzsku podporu leteckých operácií odpovedal kladne po stretnutí Bezpečnostnej rady Francúzska. Podľa Hollanda je takáto podpora samozrejmalá, ale iná ako letecká nebude – Francúzsko navyše pozemné jednotky ani nepodnikne intervenciu do Iraku¹⁷.

15. septembra 2014 sa uskutočnila prvá francúzska prieskumná misia v Iraku pod taktickou kontrolou kontradmirála¹⁸ Beaussanta – admirála veliaceho zóne Indického oceánu – na uskutočnenie užšej spolupráce s irackými autoritami a francúzskymi spojencami v regióne¹⁹. Let v rámci ISR²⁰ bol prvým francúzskym letom tohto typu nad Irakom, podobné misie boli plánované v ďalšie dni. Slúžia na získanie informácií o skupine Daech a na zosilnenie francúzskej schopnosti samostatného hodnotenia situácie²¹.

Prvý francúzsky zásah sa udial už 19. septembra 2014, teda len pár dní po začiatku prieskumných letov, keď bol logistický sklad Daechu zacielený a zničený. Na misii sa podieľalo aj lietadlo námornej hliadky *Atlantique 2*, ktorého zistenia umožnili ubezpečenie

¹² Ibid.

¹³ Chammal : Retour sur les dates clés de l'intervention militaire française au Levant. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-02-27]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/chronologie/chammal-retour-sur-les-dates-cles-de-l-intervention-militaire-francaise-au-levant>

¹⁴ Európska zahraničná politika (pozn. autorky)

¹⁵ GÉLIE, Philippe. La France livre des armes aux Kurdes d'Irak. Le Figaro [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/international/2014/08/13/01003-20140813ARTFIG00287-la-france-livre-des-armes-aux-kurdes-d-irak.php>

¹⁶ DAUTRY, Marion. Irak : la France n'envrappas de troupes au sol, annonce François Hollande. RTL [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.rtl.fr/actu/politique/irak-la-france-n-enverra-pas-de-troupes-au-sol-annonce-francois-hollande-7774373530>

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Francúzsky *contre-amiral*

¹⁹ Irak : première mission de reconnaissance aérienne. Ministère de la Défense [online]. 2014 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/irak-premiere-mission-de-reconnaissance-aerienne>

²⁰ Intelligence Surveillance and Reconnaissance

²¹ Irak : premier vol de reconnaissance aérienne (actualisé). Ministère de la Défense [online]. 2014 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/irak-premier-vol-de-reconnaissance-aerienne-actualise>

v informáciách o misii a vykonanie *battle damage assesment*²² preneseného okamžite do centra plánovania a výkonu operácií v Paríži. *Personnel recovery*, čiže schopnosť pomôcť pilotom v nepriateľskej zóne, zabezpečovali americké vojenské prostriedky. Ďalšie zásahy boli plánované v nasledujúcich dňoch.²³

Francúzske misie v oblasti sa týkali predovšetkým leteckého prieskumu, na základe ktorého podnikali samostatné letecké útoky, ale taktiež sa zapájali do spoločných útokov po boku koalíčných partnerov či poskytovali už spomínanú leteckú podporu irackej armáde. Ciele útokov sa rôznili, šlo napríklad o logistické centrá Daechu, ich výcvikové a regrutačné centrá, autá alebo fabriky na výrobu bômb a veliteľské centrá.

Francúzsko postupne posilňovalo svoju vojenskú prítomnosť v regióne a v priebehu nasledujúcich mesiacov v oblasti pribudla fregata protileteckej obrany *Jean Bart*, protiponorková fregata, 21 lietadiel *Rafale*, 9 lietadiel *Super Étendard* a 6 *Mirage 2000-D*.²⁴ Významným míľnikom bolo tiež vytvorenie letecko-námornej skupiny GAN v operácii Chammal, ktorú tvorí lietadlová loď *Charles de Gaulle*, ponorka s nukleárnym útokom, fregata protileteckej obrany *Chevalier Paul*, protiponorková britská fregata *HMS Kent* a zásobovacia loď s naftou *La Meuse*.²⁵ Činnosť skupiny GAN v rámci operácie Chammal bola ukončená 17. apríla.²⁶

Sýria

Kým v Iraku prebiehali početné letecké operácie z francúzskej strany voči Daechu, v Sýrii sa Francúzsko do bojových misií nezapojilo. Dôvodom bolo nezvýhodňovať režim sýrskeho prezidenta Bašára Al-Assada ani Daech²⁷, na druhej strane ale vzrástla podpora

²² Vyhodnotenie zásahu

²³ Irak : Premières frappes françaises (actualisé). *Ministère de la Défense* [online]. 2014 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/irak-premieres-frappes-francaises-actualise>

²⁴ BARLUET, Alain. La France engage le Charles-de-Gaulle contre Daech. *Le Figaro* [online]. 2015 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: <http://www.lefigaro.fr/international/2015/02/23/01003-20150223ARTFIG00047-la-france-engage-le-charles-de-gaulle-contre-daech.php>; tiež Le porte-avions « Charles-de-Gaulle » s'engage dans la coalition contre l'EI. *Le Monde* [online]. 2015 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2015/02/23/le-porte-avions-charles-de-gaulle-s-engage-dans-la-coalition-internationale-contre-l-ei_4581348_3218.html?xtmc=le_porte_avions_charles_de_gaulle&xtcr=6

²⁵ BARLUET, Alain. Contre-amiral Chaperon : « L'engagement de la France à partir du Golfe est un signal ». *Le Figaro* [online]. 2015 [cit. 2016-01-04]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2015/02/23/le-porte-avions-charles-de-gaulle-s-engage-dans-la-coalition-internationale-contre-l-ei_4581348_3218.html?xtmc=le_porte_avions_charles_de_gaulle&xtcr=6

²⁶ Chammal : Retour sur les dates clés de l'intervention militaire française au Levant. *Ministère de la Défense* [online]. 2016 [cit. 2016-02-28]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/chronologie/chammal-retour-sur-les-dates-cles-de-l-intervention-militaire-francaise-au-levant>

²⁷ VAUDANO, Maxime. En Syrie, qui de l'EI ou du régime de Bachar Al-Assad a fait le plus de victimes? *Le Monde* [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/09/08/en-syrie-qui-de-l-ei-ou-du-regime-de-bachar-al-assad-a-fait-le-plus-de-victimes_4748890_4355770.html?xtmc=ou_du_regime_de_bachar&xtcr=1

umiernenej sýrskej opozície^{28,29} Zapájalo sa však do humanitárnej pomoci, na ktorú vyčlenilo 45 miliónov eur od začiatku konfliktu v Sýrii.³⁰

To sa zmenilo 15. septembra 2015, teda rok po začatí misie v Iraku, keď ministerský predseda Manuel Valls oznámil pred Národným zhromaždením zapojenie leteckých síl na sýrskom území. Zintenzívnenie boja voči Daechu sa teda udialo ešte pred novembrovými útokmi v Paríži. Odôvodnil to chaosom panujúcim v Sýrii, ktorý destabilizuje situáciu na Blízkom východe – 30% jej územia bolo v rukách džihádistov. Prvým následkom je hrozba pre francúzsku bezpečnosť, pretože v Sýrii sa nachádza centrum vedenia Daechu a verbujú sa noví bojovníci, ktorí pochádzajú aj z Francúzska. Druhým následkom je presadzovanie dominancie Daechu, ktorý nie je len teroristickou organizáciou, ale aj novým totalitarizmom, ktorý zneužíva islam na presadenie svojho útlaku. Posledným priamym následkom sýrskeho chaosu je utečenecká kríza.³¹

Podľa Vallsa Francúzsko nemení stratégiu ani cieľ, pretože tým ostáva aj naďalej boj proti terorizmu a Islamskému štátu, ktorý bude vedený podporou miestnych jednotiek, ktoré sú v prvej línii, čím sú myslení najmä kurdskí Pešmergovia, ktorí pomáhajú Francúzsku. Do oblasti bolo v rámci operácie Chammal nasadených 12 lietadiel *Rafale* a *Mirage 2000*, *Atlantique 2* a zásobovač *C135*, fregata *Montcalm* pokračovala v Stredozemnom mori v zbieraní informácií ohľadne situácie v Sýrii. Operácia Chammal na území Sýrie prebieha podobne ako tá v Iraku – konajú sa letecké prieskumy a nálety, pozemná intervencia, či už francúzska alebo koalíčná, by bola totiž nerozvážna a neuskutočniteľná. Francúzsko by však podporilo koalíciu krajín z regiónu, pokiaľ by sa rozhodli oslobodiť Sýriu od Daechu.³²

Podľa Francúzska je však vojenská akcia nedostatočná, je totiž potreba tiež vytvoriť bezpečné zóny pre sýrskych obyvateľov, ktorí by tak neboli nútení utekať do susedných krajín, čo by mohlo riešiť utečeneckú krízu, ktorá v tomto čase už naplno prebiehala.³³ Laurent Fabius – minister zahraničných vecí, ktorý tento návrh predniesol pred Generálnym zhromaždením OSN, však toto opatrenie nekonkretizoval, pod čo sa určite podpísala aj skutočnosť, že na prednesenie svojej reči mal limit 4 minúty, počas ktorých prezentoval viacero myšlienok. Zmienil sa o ňom aj nasledujúci deň na pôde Bezpečnostnej rady

²⁸ Nikde sa však neuvádza, kto konkrétne sa myslí pod „umiernenou sýrskou opozíciou“, hoci sa tento termín v prejavoch francúzskych predstaviteľov objavuje pomerne často.

²⁹ L'intervention de la France contre #Daech. GOUVERNEMENT.fr [online]. 2014 [cit. 2016-01-03]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/partage/1920-l-intervention-de-la-france-contre-daech>

³⁰ Syrie. France Diplomatie [online]. 2014 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/syrie/>

³¹ #Syrie : „La France est en guerre contre le terrorisme, le djihadisme, l'islamisme radical. Ce sera long mais nous l'emporterons“. GOUVERNEMENT.fr [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/syrie-la-france-est-en-guerre-contre-le-terrorisme-le-djihadisme-l-islamisme-radical-ce-sera-long-2873>

³² Ibid.

³³ Sommet sur le terrorisme - Daech - Syrie - Intervention de Laurent Fabius (29 septembre 2015). France Diplomatie [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrange-de-la-france-a-l-onu/evenements-et-actualites-lies-aux-nations-unies/70eme-session-de-l-agnu/article/sommet-sur-le-terrorisme-daech-syrie-intervention-de-laurent-fabius-29-09-15>

OSN, kde povedal, že viacero francúzskych partnerov už predložilo konkrétne návrhy³⁴ na vytvorenie bezpečných zón, v ktorých by bola zaistená bezpečnosť civilistov.³⁵

Okrem toho Francúzsko na pôde Bezpečnostnej rady OSN vyzvalo aj ďalšie štáty, aby sa k nemu pridali, avšak pod tromi podmienkami:³⁶

1. Nesmú byť žiadne nejasnosti v tom, proti komu sa bojuje – sú to teroristi z Daechu a ďalších radikálnych skupín, a nie proti civilistom a silám umiernennej opozície;
2. Zároveň ukončenie iných foriem násilia voči civilistom – tie spôsobujú nárast extrémizmu a zvýšenie prívalu utečencov. Francúzsko tiež od Bezpečnostnej rady požaduje zákaz používania výbušných barelových bômb a chlorínu³⁷ v Sýrii;
3. Treba riešiť koreň problému – boj proti Daechu sa odohráva na pozadí politickej zmeny, v ktorej práve Daech nemôže byť alternatívou. Je nutné vytvoriť proces, ktorý podporí túto politickú zmenu a vytvorí vládu s plnou exekutívnou mocou, ktorá v sebe spojí prvky režimu a prvky opozície, ktorá odmieta terorizmus. Podľa Francúzska sú hlavné ciele zmeny, jej parametre a aktéri známi, treba hlavne rozbehnúť potrebný proces na jej uskutočnenie. To sa môže udiť skrz obrovské vyjednávanie pod záštitou špeciálneho vyslanca OSN pre Sýriu pod kontrolou kontaktnej skupiny, ktorej jadro by mohlo tvoriť 5 stálych členov Bezpečnostnej rady OSN rozšírené o kľúčových regionálnych partnerov.

Zhrnutie

Vyše ročné trvanie operácie Chammal nenaplnilo zvolený cieľ, teda zničenie Daechu, avšak ako z francúzskej strany viackrát zaznelo, jedná sa o dlhodobú záležitosť.

Je očividné, že len vojenský zásah v Iraku a Sýrii nič zásadné nerieši, preto sú francúzske návrhy na politické riešenie viac než na mieste, pretože situáciu v Sýrii je nutné stabilizovať nie len z hľadiska eliminácie Daechu. Francúzski predstavitelia sa zhodli, že boj proti nemu, terorizmu a džihádizmu je behom na dlhú trať, je však potrebné to nebrať ako rutinnú operáciu, ale neustále vymýšľať niečo nové.

Na mieste boli tiež snahy o riešenie utečeneckej krízy, ktorá Európu trápí už mesiace, problémom však je, že k tejto francúzskej iniciatíve sa musia pridať aj ďalšie koalíčné krajiny. Je však dobré, že Francúzsko aktívne hľadá funkčné opatrenia a nenecháva situáciu len tak plynúť. Okrem toho je tiež rozumným krokom nepodnikať pozemné operácie, ale podľa návrhu Francúzska v tom skôr podporiť ďalšie štáty regiónu. Jednak je to dôležité

³⁴ Opäť bližšie nekonkretizoval partnerov ani návrhy.

³⁵ Réunion du Conseil de sécurité - Terrorisme - Irak - Syrie - Intervention de Laurent Fabius (30.09.2015). France Diplomatie [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/politique-etrangere-de-la-france/la-france-a-l-onu/evenements-et-actualites-lies-aux-nations-unies/70eme-session-de-l-agnu/article/reunion-du-conseil-de-securite-terrorisme-irak-syrie-intervention-de-laurent>

³⁶ Ibid.

³⁷ Francúzsky „chlorine“

z hľadiska obnovenia stability v regióne pre samotné susedné štáty, a na druhej strane treba brať do úvahy aj fakt, že pozemná intervencia západných krajín do Iraku a Sýrie by mohla v arabských krajinách vyvolať ďalšie negatívne ohlasy.

POLITIKA FRANCÚZSKA VOČI DAECHU PO 13. NOVEMBRI 2015

Bod zlomu – Parížske útoky

Večer 13. novembra svet zaplavili správy o teroristických útokoch v Paríži a Saint-Denis. Skupina atentátnikov zaútočila strelbou a samovražednými útokmi celkom na šiestich miestach, pričom zabila až 130 ľudí, ako vyhlásil Manuel Valls.³⁸ K zodpovednosti za útoky sa prihlásil Daech. Išlo o útok s najväčším počtom obetí na francúzskom území od konca druhej svetovej vojny.³⁹

Reakcia Francúzska

16. novembra francúzsky prezident vyhlásil zintenzívnenie zásahov voči Daechu ako reakciu na spáchané útoky, ktoré označil za akt vojny.⁴⁰ Prvé intenzívnejšie útoky prebiehali už od 15. do 17. novembra, pričom sa zamerali na výcvikové tábory a veliteľské centrá, čo sú dva hlavné piliere fungovania Daechu.⁴¹

Tieto útoky, vedené v blízkosti mesta Rakka, zapríčinili smrť prinajmenšom 33 džihádov a zanechali desiatky ranených.⁴² Francúzsko povolalo ďalších 700 vojakov a jeho celkové vybavenie zahŕňalo 12 stíhačiek (6 *Rafale*, 3 *Mirage 2000D* a 3 *Mirage 2000N*),

³⁸ Attaques à Paris : le bilan passe de 129 à 130 morts. FranceTV [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: http://www.francetvinfo.fr/faits-divers/terrorisme/attaques-du-13-novembre-a-paris/attaques-a-paris-le-bilan-passe-de-129-a-130-morts_1184743.html

³⁹ L'attentat le plus meurtrier depuis 1945. Le Monde [online]. 2015 [cit. 2016-01-05]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/les-decodeurs/article/2015/11/14/l-attentat-le-plus-meurtrier-de-l-histoire-de-france_4809782_4355770.html

⁴⁰ Chammal : Retour sur les dates clés de l'intervention militaire française au Levant. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/chronologie/chammal-retour-sur-les-dates-cles-de-l-intervention-militaire-francaise-au-levant>

⁴¹ Chammal : intensification des frappes contre Daech à Raqqa. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-intensification-des-frappes-contre-daech-a-raqqa>

⁴² Syrie, au moins 33 morts de l'EI dans les raids français et russes en 72 heures. La Croix [online]. 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.la-croix.com/Actualite/Monde/Syrie-au-moins-33-morts-de-l-EI-dans-les-raids-francais-et-russes-en-72-heures-2015-11-18-1381778>

tiež lietadlo námornej hliadky *Atlantique 2*, pripojená bola aj anti-letecká fregata *Cassard*.⁴³ Taktiež došlo o opätovnej integrácii letecko-námornej skupiny GAN do operácie Chammal.⁴⁴

Okrem toho sa minister obrany Jean-Yves Le Drian a jeho americký kolega Ashton Carter dohodli na zvýšení výmeny informácií v rámci zintenzívňovania útokov. Znásobili sa prieskumné hliadky a kooperácia s USA celkovo zvýšila objem práce na identifikácii cieľov. Navyše sa v decembri Francúzsko chystalo zapojiť lietadlovú loď *Charles de Gaulle* v Perzskom zálive, ktorá s 24 prístrojmi na palube strojnásobí kapacity zásahov, pozemná intervencia však ostala aj naďalej vylúčená.⁴⁵

Charles de Gaulle sa však do misií zapojil už v druhej polovici novembra, keď z neho boli vedené útoky na sklad automobilov či veliteľstvo Daechu v meste Rakka v Sýrii⁴⁶, ale taktiež na veliteľstvo a výcvikové centrum v Tall Afar v Iraku⁴⁷, keď sa táto lietadlová loď nachádzala ešte na východe Stredozemného mora. Počas necelých 3 týždňov od zapojenia sa do misií až do presunu do Perzského zálivu bolo z *Charlesa de Gaulle* podniknutých 130 letov, 22 útokov a 9 misií ISR, takže neostalo len pri slovách, ale Francúzsko skutočne zintenzívnilo útoky na Daech v Iraku aj v Sýrii.⁴⁸

Posilnenie kooperácie medzi Francúzskom a USA sa taktiež stalo skutočnosťou. Už krátko po začiatku tohto roka sa uskutočnilo viacero akcií, na základe ktorých badať zlepšovanie vzťahov a zvyšovanie spolupráce týchto dvoch krajín v rámci koalície proti Daechu, ako napríklad tréning pristávania amerických pilotov na *Charlesovi de Gaullovi*⁴⁹; návšteva amerického kontradmirála Batcheldera⁵⁰ za prítomnosti svojho francúzskeho kolegu, taktiež kontradmirála, Crignola veliaceho francúzskej letecko-námornej skupine,

⁴³ Chammal : Raid aérien français sur Raqqah en Syrie, 1 centre de commandement et 1 camp d'entraînement de Daech détruits. Ministère de la Défense [online]. 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-raid-aerien-francais-sur-raqqah-en-syrie>

⁴⁴ Chammal : intensification des frappes contre Daech à Raqqah. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-intensification-des-frappes-contre-daech-a-raqqah>

⁴⁵ Syrie: bombardement massif français sur le fief de l'EI à Raqa. Le Point [online]. 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: http://www.lepoint.fr/monde/syrie-bombardement-francais-massif-sur-le-fief-de-l-ei-a-raqa-15-11-2015-1981886_24.php

⁴⁶ Chammal : nouvelles frappes contre Daech à Raqqah en Syrie. Ministère de la Défense [online]. 2015 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-nouvelles-frappes-contre-daech-a-raqqah-en-syrie>

⁴⁷ Chammal : frappes contre Daech en Irak par les avions du Charles-de-Gaulle. Ministère de la Défense [online]. 2015 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-frappes-contre-daech-en-irak-par-les-avions-du-charles-de-gaulle>

⁴⁸ Chammal : Le Charles de Gaulle dans le golfe arabo persique. Ministère de la Défense [online]. 2015 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-le-charles-de-gaulle-dans-le-golfe-arabo-persique>

⁴⁹ Chammal : Qualification des pilotes américains sur le Charles de Gaulle. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-qualification-des-pilotes-americains-sur-le-charles-de-gaulle>

⁵⁰ Veliteľ americkej letecko-námornej skupiny číslo 8 pôsobiacej v Perzskom zálive.

ktorej cieľom bolo utužovanie vzťahov oboch skupín v rámci *Dual Carrier Operations*^{51,52} či návšteva viceadmirála Kevina Donegana, veliteľa amerických námorných síl v Indickom oceáne⁵³. Obe stretnutia sa taktiež odohrali na palube *Charlesa de Gaulla*.

Jedno z ďalších kľúčových stretnutí v otázke riešenia situácie v Sýrii a boja proti Daechu sa uskutočnilo vo februári tohto roku na bezpečnostnej konferencii v Mníchove, kde vystúpil francúzsky premiér Manuel Valls, ktorý svojimi slovami len potvrdil predošlý postoj Francúzska vo vzťahu k Asadovi a zostavenia novej sýrskej vlády pozostávajúcej z umiernennej opozície. Podľa neho je „*nutné zariadiť prímerie*“, ktoré by umožnilo „*rýchlejšiu politickú zmenu smerujúcu k dlhotrvajúcemu mieru*“ s tým, že „*Bašar al-Asad nemôže byť riešením (sýrskej krízy)*“. Taktiež sa vyjadril, že „*bombardovanie miest, kde je umiernená opozícia, nemôže prispieť k zmieru v Sýrii.*“ ... „*V Sýrii máme nepriateľa, a tým je terorizmus Daechu; dnešnou prioritou je vyhladenie Islamského štátu.*“ Tým narážal aj na slová prítomného ruského premiéra Dmitrija Medvedeva, ktorý prehlásil, že „*nie sú žiadne dôkazy bombardovania civilistov.*“ Valls tiež dodal, že „*bez nejakej dvojzmyselnosti hovorím Dmitrijovi Medvedevovi: Francúzsko rešpektuje Rusko a jeho záujmy, naši prezidenti spolu pravidelne diskutujú. Ale pre znovuoobjavenie cesty k mieru, k diskusii, bombardovanie civilistov musí skončiť.*“⁵⁴ Tým dal najavo, že hoci Rusko berú ako partnera v regióne, nie je to bez výhrad.

V rovnakom mesiaci okrem toho Francúzsko privítalo jednomyselné prijatie rezolúcie 2268 Bezpečnostnej rady OSN, ktoré schvaľuje súhlas s ukončením nepriateľstva v Sýrii, ktoré značí nádej na okamžité zlepšenie situácie sýrskeho ľudu. Ukončenie nepriateľstva zahŕňa koniec všetkých vojenských akcií pod taktovkou sýrskeho režimu a jeho podpory voči umiernennej opozícii, koniec všetkých obliehaní a všetkých útokov na civilné obyvateľstvo. Netýka sa to však Daechu, Frontu al Nosra a ďalších teroristických skupín, ktoré tak boli označené Bezpečnostnou radou. Útok na iné skupiny bude považovaný za ukončenie prímeria. Toto rozhodnutie má za cieľ otestovať možnosti sýrskeho režimu, Ruska, Iránu a milícií, ktoré vyzbrojuje, aby vyjednali riešenie sýrskeho konfliktu. Francúzsko tiež prisľúbilo, že bude bdelo strážiť záväzky vyplývajúce zo správ z Viedne a Mníchova a z rezolúcií 2254 a 2268 Bezpečnostnej rady. Okrem toho zopakovali svoju podporu sýrskej opozícii, ktorú predstavuje Rada

⁵¹ Operácie vedené spoločne dvomi lietadlovými loďami.

⁵² Chammal : Visite du Rear Admiral Batchelder sur le porte-avions Charles de Gaulle. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-visite-du-rear-admiral-batchelder-sur-le-porte-avions-charles-de-gaulle>

⁵³ Chammal : Le Charles de Gaulle reçoit le commandant de USNAVCENT à son bord. Ministère de la Défense [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.defense.gouv.fr/operations/irak-syrie/actualites/chammal-le-charles-de-gaulle-recoit-le-commandant-de-usnavcent-a-son-bord>

⁵⁴ Discours du Premier ministre - Forum de Munich sur les politiques de défense. GOUVERNEMENT.fr [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.gouvernement.fr/partage/6457-discours-du-premier-ministre-forum-de-munich-sur-les-politiques-de-defense>; tiež BONNEFOUS, Bastien. A Munich, Manuel Valls pointe le danger de « l'hypercenterisme ». Le Monde [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/politique/article/2016/02/13/a-munich-manuel-valls-pointe-le-danger-de-l-hypenterisme_4864896_823448.html?xtmc=daech_russie&xtcr=4

pre vyjednávanie v Rijáde, ktorá je za Sýriu demokratickú, pluralistickú a rešpektujúcu svoju rozmanitosť.⁵⁵

Zhrnutie

Odpoveďou Francúzska na novembrové útoky bolo zintenzívnenie náletov na strategické ciele Islamského štátu a zvýšenie kooperácie s členmi koalície, hlavným partnerom ale aj naďalej ostáva USA. Okrem zvýšenia intenzity náletov v rámci koalície možno badať aj stretnutia, ktoré celkovo posilňujú vzťahy medzi jednotlivými armádami. Za zmienku stojí aj to, že nastalo zblížovanie s Tureckom, keď ministri zahraničných vecí oboch krajín v spoločnom telefonáte potvrdili nutnosť zosilnenia kooperácie v boji proti Daechu.⁵⁶ Otázne je, či na podniknutie podobných krokov bolo naozaj nutné čakať na „rozbušku“, ktorou sa parížske útoky stali. Kooperácia a koordinácia útokov v rámci koalície mala byť samozrejmosťou od jej samotného začiatku, čo by viedlo k vyššej efektívnosti a je možné, že postup Daechu v regióne by nemusel byť tak veľký, ak by vôbec bol.

Zaujímavým faktom je, že Francúzsko sa zdá byť len malým účastníkom koalíčnej operácie. Ak porovnáme percentuálne zapojenie sa do bombardovania, zistíme, že kým USA dominuje s 80 %, Francúzsko ich vykonáva len 5 %. Zároveň je však nutné podotknúť, že aj keď sa zdá toto číslo nízke, Francúzsko toho vykonáva omnoho viac ako v roku 2011 v Líbyi.⁵⁷ Navyše intenzita útokov po novembri 2015 vzrástla, preto sa dá predpokladať, že sa zvýšilo aj toto číslo.

Francúzsko aj naďalej zdôrazňuje, že prioritou nie je vojenské riešenie, ale vyvíja tlaky na vyjednávanie a politickú zmenu v Sýrii, čo nakoniec neostalo bez odpovede koalíčných partnerov a konečne sa začalo pristupovať ku krokom, ktoré znamenajú politické riešenie situácie. Taktiež trvá na tom, že Asadov režim nie je odpoveďou na sýrsku otázku. Čo sa však týka Daechu, tam je naďalej jedinou cestou vojenský záťah, avšak bez pozemnej intervencie, ktorú stále odmietajú.

⁵⁵ Syrie - Déclaration de Jean-Marc Ayrault - Adoption de la résolution 2268 du conseil de sécurité des Nations unies (26 février 2016). France Diplomatie [online]. 2016 [cit. 2016-03-05]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/syrie/la-france-et-la-syrie/actualites-2016/article/syrie-declaration-de-jean-marc-ayrault-adoption-de-la-resolution-2268-du>

⁵⁶ Syrie - Entretien téléphonique de Jean-Marc Ayrault avec son homologue turc (15 février 2016). France Diplomatie [online]. 2016 [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/dossiers-pays/syrie/la-france-et-la-syrie/actualites-2016/article/syrie-entretien-telephonique-de-jean-marc-ayrault-avec-son-homologue-turc-15-02>

⁵⁷ GUIBERT, Nathalie. Les non-dits de l'opération « Chammal » en Irak et en Syrie. Le Monde [online]. 2015 [cit. 2016-01-06]. Dostupné z: http://www.lemonde.fr/proche-orient/article/2015/12/04/les-non-dits-de-l-operation-chammal-en-irak-et-en-syrie_4824281_3218.html

ZÁVER

Francúzsko sa do boja proti Daechu zapájalo už od začiatku vzniku koalície proti nemu. Čo sa týka vojenských krokov, tie boli spočiatku opatrné, zameriavali sa predovšetkým na prieskumné lety a postupne zväčšovali svoju armádu aj vybavenie na danom území. Spolupráca v rámci koalície fungovala relatívne dobre – mali stanovené ciele ako skupina a podnikali spoločné nálety v Iraku. Misie sa neskôr rozšírili aj do Sýrie, v ktorej mal Daech taktiež vplyv. Aj keď Francúzsku trvalo rok, kým začalo pôsobiť aj na území Sýrie, nakoniec sa do bojov zapojilo.

V Sýrii je však situácia zložitejšia kvôli viacerým bojujúcim stranám, ale aj tieto konflikty sa Francúzsko pokúšalo riešiť politickou cestou. Neustále tlačili na politické vyjednávanie, ktoré by zabezpečili zmenu režimu a odstránenie Asada, a taktiež sa snažili upriamiť pohľad na civilistov, ktorí trpia vojnou najviac.

Pôsobenie v oblasti však zo strany Francúzska nebolo až tak výrazné, čo sa zmenilo po novembrových útokoch v Paríži. Francúzi, pochopiteľne, zvolili tvrdšiu rétoriku a taktiež ich útoky na ciele Daech začali byť častejšie. Taktiež sa zefektívnilo fungovanie koalície, o čo sa zaslúžilo aj Francúzsko zbližovaním sa so svojimi partnermi. Hoci novembrové teroristické útoky v Paríži priniesli najväčšie zmeny najmä vo vnútornej politike Francúzska, prejavil sa aj razantnejší postup voči Daechu a zvýšil sa tlak na politické riešenie sýrskej krízy.

Dalo by sa povedať, že výraznejšia zmena sa v politike voči Daechu či v celkovom postupe v Sýrii v podstate neudiala, len nabrala na intenzite. Francúzi totiž naďalej odmietajú Asadov režim ako riešenie, podporujú sýrsku opozíciu a tlačili na zabezpečenie mieru v oblasti, na čom sa nakoniec aj koalícia spolu s ďalšími krajinami dohodla.

V súčasnosti je náročné povedať, ako sa bude politika Francúzska voči Daechu naďalej vyvíjať. Je možné, že si udrží súčasné nasadené tempo a bude ďalej tlačiť na zvýšenie koalíčnej kooperácie a zároveň na nevojenské riešenia, aby konečne nastala zmena režimu v Sýrii. Postavenie Francúzska v koalícii však nie je vedúce a hlavné slovo majú USA, bez ktorých môže Francúzsko podniknúť ráznejšie kroky len ťažko. A aj naďalej tu ostáva riziko ďalších teroristických útokov v Európe aj vo Francúzsku, ktoré by mohli zamiešať situáciu tak ako tie novembrové.

Autorka: *Iveta Kupková, narodená 1993. Momentálne je študentkou Európskych štúdií a Bezpečnostných a strategických štúdií na Masarykovej univerzite v Brne. So štúdiom sú spojené aj jej záujmy, ktoré sa zameriavajú na bezpečnostnú oblasť a frankofónne krajiny, predovšetkým Francúzsko.*